‘Loting was zo slecht nog niet’

Tandheelkunde-faculteiten moeten hun studenten zelf gaan selecteren

De overheid schaft het lotingsysteem voor studies met een numerus fixus vanaf het studiejaar 2017-2018 af. Opleidingen selecteren dan alle studenten zelf. De drie faculteiten Tandheelkunde hebben dat voor komend studiejaar al min of meer gedaan. Het volledig loslaten van de loting wordt echter met lede ogen aangezien: het kost veel tijd, energie en geld en het is nog niet zeker of geselecteerde studenten beter of sneller zijn. Bovendien: ‘Misschien is loting wel eerlijker.’

Anne Doeleman

Tandheelkunde is een populaire studie: elk jaar zijn er meer aanmeldingen dan plaatsen. Hoe krijg je de beste studenten op de opleiding? Sinds 2000 mogen opleidingen met een numerus fixus een deel van hun studenten zelf selecteren via decentrale selectie. De drie Tandheelkundeopleidingen deden dit de afgelopen jaren af en aan voor een gedeelte al, dit jaar selecteerden ze voor het eerst alle studenten zelf. Met uitzondering van de studenten die op het vwo een gemiddeld eindcijfer van 8 of hoger hadden; zij worden dit studiejaar nog rechtstreeks toegelaten.

Dat wordt volgend studiejaar (2017-2018) afgeschaft, evenals de loting. Numerus-fixusopleidingen moeten dan al hun studenten zelf selecteren. ‘Dit doet meer recht aan de verschillende eisen die specifieke opleidingen aan hun studenten stellen’, aldus het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. ‘Voor de aspirant-studenten betekent dit dat de geluksfactor niet langer meespeelt in het al dan niet worden toegelaten tot een numerus-fixusopleiding.’

Onrechtvaardig

Van de drie Tandheelkundeopleidingen had deze stap van de overheid niet gehoeven. Weliswaar selecteerden de Tandheelkundeopleidingen al dit jaar hun studenten voor zover mogelijk helemaal zelf, maar dat is slechts bedoeld als aanloop naar de nieuwe eisen volgend jaar. Het systeem van (deels) loting was zo slecht nog niet, menen de faculteiten. ‘Het was op dit moment niet onze wens alle studenten zelf te selecteren’, zegt ACTA-opleidingsdirecteur Ronald Gorter. ACTA heeft begin deze eeuw enkele jaren gedeeltelijk decentrale selectie toegepast en dit na een jarenlange stop vanaf 2013 weer ingesteld. Gorter ziet in beide systemen – loting of decentrale selectie – voor- en nadelen. ‘Loting heeft iets onrechtvaardigs; je geeft mensen met

Veranderingen in studiejaar 2017-2018

De loting wordt volledig afgeschaft; opleidingen met een numerus fixus selecteren al hun studenten zelf, op basis van ten minste twee – door de opleiding bepaalde – selectiecriteria.

Scholieren met een gemiddeld eindcijfer van 8 of hoger worden niet meer rechtstreeks geplaatst. Ook de zogenoemde ministersplaatsen (voor scholieren uit Caribisch Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten) verdwijnen.

Scholieren kunnen zich opgeven voor maximaal twee verschillende numerus-fixusopleidingen, bijvoorbeeld zowel Tandheelkunde en Geneeskunde. Op dit moment kan inschrijving slechts bij één numerus-fixusopleiding.

bepaalde talenten die passen bij de opleiding geen voorrang. Maar als je door loting niet op de opleiding komt, kun je het op het lot afschuiven. Afgewezen worden bij decentrale selectie kan persoonlijker voelen en moeilijker te accepteren, merkten we. Scholieren gingen in beroep tegen de uitslag, omdat ze vonden dat het onrechtvaardig was dat ze niet waren toegelaten.'

Aan de andere kant geeft decentrale selectie volgens hem wel de mogelijkheid om uitstekende kandidaten zeker te kunnen plaatsen en echt minder geschikten te kunnen weren. 'We sturen op zowel goede schoolcijfers als enige ervaring hebben in het met mensen omgaan en je talenten gebruiken. We willen niet alleen studiebollen, terwijl de loting juist alleen hoge cijfers meer gewicht gaf.'

Ook de Nijmeegse Tandheelkundeopleiding is geen voorstander van het nieuwe systeem, zegt studieadviseur Caroline Visser-van Dijck. 'Het is eerlijker om scholieren ook deels via loting aan te nemen. Ook mensen uit lotingscategorie E – van kandidaten met de laagste cijfers op het vwo – kunnen goede tandartsen worden.' Bovendien maakt Visser zich zorgen over buitenlandse kandidaten. Zij werden eerder geplaatst in lotingscategorie C, zodat ze een eerlijke kans hadden op toelating. Door de entreetoets, die in het Nederlands gemaakt moet worden, nemen hun kansen wellicht af. Visser beaamt daarnaast dat de selectie de opleidingen veel tijd, geld en energie kost. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) – dat voorheen de selectie van studenten op zich nam – wordt ontmanteld, maar de universiteiten ontvangen geen extra geld voor de nieuwe taken.

Goede tandartsen

De Groningse bachelorcoördinator Tandheelkunde Enne Feenstra geeft aan dat hij persoonlijk het liefst helemaal niet begonnen was aan decentrale selectie. Feenstra wijst erop dat selecteren misschien wel betere studenten geeft op bepaalde vlakken, maar dat het zeer de vraag is of ze ook betere tandartsen worden. Er zijn bovendien nog geen heldere cijfers beschikbaar of Tandheelkundestudenten die via decentrale selectie binnenkomen sneller studeren, betere resultaten hebben of minder vaak voortijdig afhaken. 'Wij kunnen veranderingen in studiesucces niet direct toeschrijven aan decentrale selectie, omdat de Groningse opleiding werkt met kleine aantallen studenten en er tegelijkertijd andere beleidsmaatregelen zijn ingevoerd, zoals het bindend studieadvies.'

Volgens Visser uit Nijmegen zijn decentraal geselecteerde studenten wel erg gemotiveerd. Ze willen hard werken en doen het over het algemeen goed. Ook de studenten die direct geplaatst worden, door een gemiddeld cijfer van 8 of hoger, hebben goede theoretische resultaten. Maar, zegt Visser, het zegt verder niets over of ze ook betere tandartsen zijn. De studieadviseur benadrukt: 'We begonnen tot

nu toe elk studiejaar met kandidaten uit alle lotingscategorieën, decentraal geselecteerde studenten en studenten die rechtstreeks geplaatst worden en dat is prima. Ons uitgangspunt is dat alle geplaatste studenten op te leiden zijn tot goede tandartsen. En dat lukt ook bijna altijd.'

Uitgeloot en zielsgelukkig

De drie Tandheelkundeopleidingen hanteren elk een eigen selectiemethode. Nijmegen selecteert als enige opleiding altijd op praktische vaardigheden. Studenten in spe moeten tijdens de toetsdag iets knutselen, om aan te tonen dat ze echt handig zijn.

Volgens Feenstra uit Groningen zijn er weinig methoden om goede studenten te selecteren. Werken met rollenspellen zou wat hem betreft een goede selectiemethode zijn, omdat daarmee zowel professionele als reflectieve vaardigheden te toetsen zijn. Maar omdat studenten zich vanaf volgend studiejaar mogen inschrijven voor twee numerus-fixusopleidingen – en er waarschijnlijk nog meer aanmeldingen komen voor Tandheelkunde – heeft de faculteit daar straks niet meer de tijd en middelen voor. Die zorg wordt gedeeld door de Nijmeegse en Amsterdamse opleidingen.

Bovendien is Feenstra sceptisch over het selecteren van zulke jonge mensen. 'Iemand van 17 of 18 moet nog volwassen worden. Je moet de mensen die nog niet zo rijp zijn ook de kans geven om tandarts te worden.' Wat Feenstra betreft is er één methode voor studentenselectie, weliswaar als de student al is toegelaten: het bindend studieadvies. Als een student in het eerste jaar te weinig studiepunten behaalt, moet hij de opleiding verlaten.

ACTA kijkt voor de selectie van studenten onder meer naar aantoonbare interesse in de tandheelkunde. Aankomend studenten moeten bijvoorbeeld al meegekeken hebben in een tandartspraktijk. Van mensen die al langere tijd een bepaalde studie willen volgen, is bekend dat zij een hoger studiesucces hebben. Gorter: 'We willen ook dat mensen zich goed voorbereid hebben op de vraag wat tandheelkunde anno 2016 inhoudt. Je moet als tandarts natuurlijk kunnen ingrijpen, maar tandheelkunde is tegenwoordig erg gericht op het voorkomen van ingrepen en het motiveren van patiënten, persoonlijke feedback geven en dergelijke. Als studenten de verkeerde verwachting hebben – veel boren en veel geld verdienen – is tandheelkunde voor hen niet de juiste opleiding.'

Gorter geeft ten slotte aan dat hij altijd benadrukt dat de kans om op ACTA geplaatst te worden erg klein is, ook al zijn kandidaten nog zo gemotiveerd. Maar, zegt Gorter, er is zoveel meer mogelijk. 'Gun jezelf een brede oriëntatie. Ik ken iemand die graag tandarts wilde worden, maar drie keer werd uitgeloot. Ze is nu een architect van formaat en achteraf zielsgelukkig dat ze steeds uitgeloot werd.' En als hij tot slot nog een "stichtelijk woord" mag doen aan ouders die zelf werkzaam zijn in de tandheelkunde: 'Gun je kind een brede kijk op de toekomst. Er is meer dan tandheelkunde.'

Overzicht Tandheelkundeopleidingen

ACTA

Decentrale selectie vanaf: 2013 (en enkele jaren begin 2000)
Aantal plaatsen 2016-2017: 144 (UvA 79, VU 65)
Procedure:

1. **Persoonlijk dossier: goede schoolresultaten, aantoonbare ervaring met omgang met mensen (zorg, overleg, vergaderingen, verenigingen), aantoonbare interesse in de tandheelkunde, tijd en discipline voor ontwikkeling van bepaalde talenten, aantoonbare oriëntatie op beroep en opleiding**
2. **Selectiedag: toetsen verschillen jaarlijks**

Radboud Universiteit

Decentrale selectie vanaf: 2002
Aantal plaatsen 2016-2017: 67
Procedure:

1. **Sollicitatiebrief en huiswerkopdracht**
2. **Entreetoets**
3. **Toetsdag: psychomotorische toets**

Universiteit Groningen

Decentrale selectie vanaf: 2014
Aantal plaatsen 2016-2017: 48
Procedure:

- **Selectiedag: uitgebreid cv/portfolio**
- **Kennistoets over uitgereikte stof**
- ***Situational judgement*-test: aantal voorgelegde cases**
- **Vragen over wetenschappelijk artikel**
- **Vragen over pseudowetenschappelijk artikel**